

Adatok a MOGYE 1959-1960-as évfolyamok végzőseinek életpályájáról

Ábrám Zoltán¹, Ferencz József Lóránd¹, † Bárányi László Ildikó², Nagy Lajos²

¹Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem, Közegészségtani Tanszék

²Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet, nyugdíjas orvosok

Date despre cariera absolvenților de la promoțiile din anii 1959 și 1960 la IMF Tg. Mureș

Din nefericire, unii pun sub semnul întrebării esența pregătirii medicale în limba maternă, și consideră că medicii absolvenți în limba maghiară din România nu vor putea aplica la patul bolnavului expresiile medicale în limba statului. În această lucrare am prelucrat datele promoțiilor 1959 și 1960 de la Institutul de Medicină și Farmacie din Tg. Mureș, bazate pe două cărți documentare. Din datele referitoare la un număr de 135, respectiv 147 absolvenți reiese că majoritatea au fost repartizați în mediu rural, chiar și în Moldova, apoi au desfășurat activitatea medicală mai ales în orașe, peste jumătate cu populație mixtă. Din punct de vedere profesional și uman au practicat medicina la un nivel înalt.

Cuvinte cheie: pregătire medicală, IMF Tg. Mureș, promoțiile 1959 și 1960

A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem (MOGYE) oktatói és diákjai, ugyanakkor az egész erdélyi magyar közösség számára bízatonak bizonyult az 1/2011 sz. tanügyi törvény parlamenti elfogadása. A törvény a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetem és a marosvásárhelyi Művészeti Egyetem mellett a MOGYE-t multikulturális egyetemnek nevezi meg (363. cikkely), ami önálló tanulmányi vonal/tagozat létrehozásával jár (135. cikkely) [1]. Mégis, a tanügyi törvény alkalmazását előíró hat hónap elteltével 2011. júliusában egy olyan új egyetemi chartát fogadott el a MOGYE szenátusa, ami a fentieket nem vette figyelembe, sajátos értelmezés szerint a törvény fölé helyezve az egyetemi autonómiát. Az egyetem szenátusá-

Dr. Ábrám Zoltán

540139 Marosvásárhely - Tîrgu Mureș

Gh. Marinescu utca 38.

E-mail: abramzoltan@yahoo.com

Data about the career of graduates of 1959 and 1960 years from IMF Tg. Mureș

Unfortunately, some persons do not understand the essence of medical education in mother tongue and consider that doctors who learn in Hungarian language in Romania will not be able to apply correct the medical expressions in relationship with ill people. In this study there were analyzed data of graduates of 1959 and 1960 years from the Institute of Medicine and Pharmacy from Tg. Mureș, based on two documentary books. Information obtained from 135 and 147 graduates, respectively, show that in the majority they had the repartition in rural localities, some of them in Moldova, their medical activity being linked especially with towns, over half with mixed population. They practiced the medicine on high level and with appreciated humanity.

Keywords: medical education, IMF Tg. Mureș, graduates of 1959 and 1960 years

ban egyharmadot sem kitevő magyar oktatók és diákok azon egyszerű észérvéről nem vett tudomást a többség, miszerint az anyanyelven való tanulás könnyebb és pontosabb felkészülésre nyújt lehetőséget, miközben evidencia az állam nyelvének ismerete és a beteg anyanyelvén való kommunikáció [2].

Egyébként Erdélyben, Kolozsváron 1872-ben létesült a Ferencz József Tudományegyetem, amely ettől az időponttól kezdve a kor kívánalmainak megfelelő magas szintű orvosképzést biztosított [3]. Többszörös történelmi változásokat követően, az 1945. május 29-én megjelent királyi törvényrendelet önmagában magyar egyetem megteremtését szavatolták [4]. Mivel Kolozsvár ezen túl két egyetemnek adott otthont, és nem könnyű feladatnak bizonyult az épületek megosztása, a Kolozsvári Magyar Egyetem (később Bolyai Tudományegyetem) Orvostudományi Kara Marosvásárhelyre költözött és

ebben a minőségében működött 1945-1948 között. A reformtörvény értelmében 1948-ban a marosvásárhelyi kar önálló magyar tannyelvű Orvostudományi és Gyógyszerészeti Felsőoktatási Intézetté alakult (MOGYI). Az intézetben kibontakozó egyetemi és posztgraduális magyar nyelvű orvosképzést a szakmai és etikai igényesség, valamint a gyakorlati orientáltság jellemezte [5].

Az eredendően csak magyar nyelvű intézetet 1962-ben kétnyelvűvé változtatták. A magyar szak fokozatos elsorvasztását bizonyítja, hogy a diktatúra utolsó évében, 1989-ben alig több mint tucatnyi hallgatót vettek fel a magyar tagozatra [6].

A romániai rendszerváltást követően a helyzet jobbulása csak fokozatosan következett be, de nem a kívánt mértékben. Több mint két évtized alatt sikerült azt elérni, hogy a magyar nyelven is oktató képzésekben magyar előadásokat hallgatók aránya megközelíti a fele-fele arányt, eközben a magyar oktatók aránya alig haladja meg az egynegyedet.

Napjainkban az egyetemen az orvosok, fogorvosok, gyógyszerészek és egészségügyi asszisztensek képzése magyar nyelven is folyik, míg a fogászati kollégiumban, valamint a Balneofizioterápia, a Táplálkozás és dietetika képzésben, továbbá a Testnevelés és sport képzésben csak román nyelven zajlanak az előadások és a gyakorlatok egyaránt. Az egyetem többnyelvűségének kiszélesítését szolgálja, miszerint 2008 őszétől angol nyelvű orvosképzés indult [7].

Célkitűzés

Felmérésünk elsődleges célja megcáfolni az etnikai szeparatizmussal, a magyar nyelv használatát a román diákok körében kikényszerítő magyar oktatókkal, a román beteggel magyarul társalgó magyar orvos rémképével riogató személyeket, akik megkérdőjelezzik az anyanyelvű orvosképzés lényegét.

További célkitűzés „kísérletileg” igazolni, hogy az egykor csak magyar nyelven tanuló orvosok az orvosi szakki-fejezéseket az állam nyelvén is helyesen alkalmazva, bármely nemzetiségű betegek gyógyulását szolgálva, magas fokú hivatásról és szakértelemről tettek tanúbizonyságot Románia bármely részén.

Módszer

Dolgozatunkban két évfolyam, az 1959-ben és 1960-ban végzettek adatait dolgoztuk fel, akik a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben mindvégig magyar nyelven tanultak. Az akkori általános orvosi és gyermekorvosi karok végzettjei kerültek a tanulmányozott mintába. Az egyes évfolyamokról korábban megjelentetett dokumentációs jellegű könyvek adattárát használtuk fel. Dr. Nagy Lajos (1959) és dr. Bárányi László Ildikó (1960) évfolyam szintű visszaemlékező kötetekben az egykori kollégák több-kevesebb részletességgel ismertetik életpályájukat, szakmai és családi adataikat [8, 9].

Miután az adatfelvételre felállítottuk az osztályozási kritériumokat, az adatokat Excel táblázatba vittük be, végül statisztikai leíró és összehasonlító számításokat és grafikai ábrázolást végeztünk. A hiányzó adatokat nem vettük figyelembe, mindig a meglévő létszámból számítottuk ki a százalékos megoszlásokat.

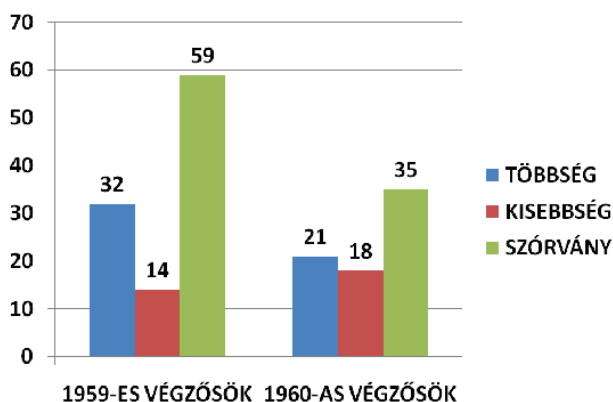
Eredmények

A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben 1959-ben összesen 135-en végeztek (58 nő és 77 férfi), 1960-ban pedig 147-en (53 nő, 94 férfi). A politikai okokból átmenetileg elutasított, néhány évvel később államvizsgázott személyeket is beleszámítottuk eredeti évfolyamukba.

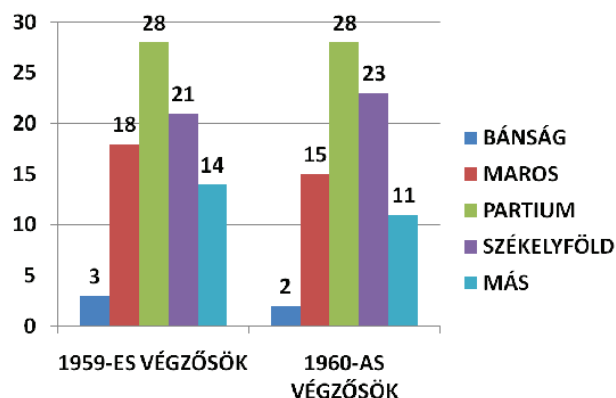
A rendelkezésünkre álló adatok alapján megállapítható, hogy a végzősök háromnegyede városban született, és csupán minden negyedik személy nőtt fel vidéki körülmények között. A regionális leosztást vizsgálva, csupán 38%-uk született az akkoriban magyar többségű Maros megyét is magába foglaló Székelyföldön. Ráadásul 24%-uk szórványterületekről származott.

A adatokból kiderül, hogy bár döntő többségük vidékre kapta kihelyezését (68,7%), életpályájuk leginkább városi környezethez kötötte őket (79,2%). A kihelyezettek több mint fele (52,5%) olyan közegbe került, ahol legfeljebb szórványban éltek magyarok, közülük kb. minden második személy a Kárpátokon túli Moldvába kapott kihelyezést (az egész mintában 23% **(1. ábra)**).

A végzettek kisebb része (38-41%) tevékenykedett legtöbb ideig magyar többségű közegben, leginkább

1. ábra. A kihelyezési vidék etnikai jellemzője (1959-ben végzetek száma: 105, 1960-ban végzetek száma: 74)

2. ábra. Nyugdíjbemeneteli hely, térség szerinti megoszlás (1959-ben végzetek száma: 84, 1960-ban végzetek száma: 79)

kisebbségi vagy szórványterületeken gyógyítottak. A legtöbb ledolgozott idő térség szerinti megoszlása, a két évfolyamot összevonva, az alábbi adatokat szolgáltatta: Partiumban 34,8%, Székelyföldön 31,5%, Maros megyében 20,1%, Bánságban 3,3%, másutt 10,3%.

A többség 62-65 éves kora között ment nyugdíjba az akkor érvényes rendelkezések alapján, ám minden ötödik személy a nyugdíjkorhatáron túl is tevékenykedett. A nyugdíjbemeneteli hely térség szerinti megoszlását a 2. ábra szemlélteti.

A válaszadók körében 26%-os, illetve 34%-os az elvándorlás az egyes évfolyamokon, leginkább nyugdíjaztatás után, kiemelten Magyarországra, majd Németországba. Az emigráció egyéb célországai: Svédország, Egyesült Államok, Kanada, Izrael, Brazília.

Bár a családi helyzetre, a gyermekek létszámára vonatkozó adatok hézagosak, az 1959-es évfolyamról 83 személy számolt be utódokról, és az adataik feldolgozása alapján a gyermekek össz-száma 161, míg az 1960-as évfolyamon 72 személy esetén 138 utódot jegyeztünk. A legtöbben két gyermeket neveltek fel (60%), majd egyet (25,8%), minden kilenc-tizedik orvos hármat (10,9%). A valóban nagycsaládosok száma elenyésző: összesen öten neveltek fel 4 vagy 5 gyermeket. A nem válaszolók köréből nem ismerjük az utódok számát.

Következtetések

Az 1959-1960-ban Marosvásárhelyen végzetek többsége férfi, kisebb részük származott Székelyföldről és a mai Maros megyéből.

Az ország minden részébe elkerültek, főleg vidékre kapták kihelyezésüket, életpályájuk leginkább városi környezethez kötötte őket.

A kihelyezettek fele olyan közegbe került, ahol legfeljebb szórványban éltek magyarok, sőt minden negyedik személy Moldvába kapott kihelyezést.

A végzetek leginkább kisebbségi vagy szórványterületeken gyógyítottak, és szakmailag mindenhol helytálltak.

A hozzávetőleg 30%-os kivándorlás majdnem kizárólagosan nyugdíjaztatásuk után következett be, kiemelten Magyarországra, majd Németországba.

A több mint félévszázada végzett orvosnemzedékre már előnytelen demográfiai helyzet, alacsony gyermeklétszám a jellemző.

Összegezőképpen, adataink alátámasztják a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben magyar nyelven végzett orvosok döntő többségének itthoni szakmai helytállását, és biztosítékkal szolgálnak aziránt, hogy a betegellátás szakmaiságát nem veszélyezteti a kisebbségek anyanyelvű oktatása.

Javaslataink között szerepelnek: fehér könyv a magyar orvosképzésről, a magyarul tanuló orvostanhallgatók számára a román nyelvű szakkifejezések megfelelő szintű oktatása, a többségi hallgatók számára fakultatív magyar nyelvórák bevezetése, konferencia szervezése „Kisebbségi orvos, kisebbségi beteg” címmel.

Ajánlás

Ezen írással édesanyám, dr. Sárközi Lídia emlékének adózom, aki 1959-ben végzett a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben. Mint orvos és lelkeszné, élete

önzetlen szolgálat volt. Emberi közösségek és egyének gyógyításán fáradozott életpályája állomáshelyein: Apa, Szinérváralja és Szatmárnémeti rendelőiben.

Irodalom

1. *** – 1/2011 sz. tanügyi törvény, Románia Hivatalos Közlönye, 2011. január 10.
2. Ábrám Z. – Önálló magyar tagozat a MOGYE-n: közeledünk vagy távolodunk?, Krónika, 2011. július 29-31, 15
3. *** – A romániai magyar főiskolai oktatás, Bolyai Társaság, Kolozsvár, 1990
4. Lázok J, Vincze G. – Erdély magyar egyeteme 1944-1949. Custos Kiadó, Marosvásárhely, 1995.
5. Szöllősi Á. – A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem 1945-1995. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 1995.
6. Brassai Z. – Az erdélyi magyar nyelvű orvostudomány történeti vonatkozásai és jelenlegi gondjai. In: Tankó A., Péter M. Gensich Antal emlékkönyv születésének 150. évfordulója alkalmából. Adatok a romániai magyar orvosok és gyógyszerészek munkásságáról. Gensich Alapítvány, Budapest, 1994, 91-95.
7. *** – The University of Medicine and Pharmacy from Tirgu Mures 1945-2010. The 65th anniversary of medical education in Tirgu Mures, UMF Tg. Mures, 2010
8. Nagy L. – Múltó évek sodrásában, Charta Kiadó, Sepsiszentgyörgy, 2010
9. Bárány László I. – Sokaknak világitottunk, Excelsior Art Kiadó, Temesvár, 2009.